

POMNAŻAĆ SIĘ (47) *vb impf*

się (32), sie (15).

o oraz drugie a jasne; w *inf* -mna- (6), -mną- (1); -mna-: -mną- *NiemObr* (2:1); w pozostałych formach -mną- (w tym 2 r. błędne znakowanie).

inf pomnażać się (7). ◇ *praes* 1 sg pomnążam się (2). ◇ 3 sg pomnąża się (8). ◇ 1 pl pomnążamy się (2). ◇ *praet* 3 sg m pomnążał się (9). *f* pomnążała się (3). *n* pomnążało się (3). ◇ 3 pl *subst* pomnążały się (1). ◇ *imp* 2 sg pomnążaj się (2). ◇ 3 pl pomnążajcie się (1). ◇ *con* 3 sg *n* by się pomnążało (1). ◇ 1 pl *m pers* byśmy się pomnążali (2). ◇ 3 pl *m pers* by się pomnążali (2). ◇ *part praes act* pomnążając się (4).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów) s.v. pomnożyć.

1. *Występować w większej niż poprzednio ilości, rozwijać się, powiększać się, wzrastać, rozszerzać się, krzewić się; augescere Mącz, Cn; crescere Vulg, Cn; proficere Calep; supercrescere Vulg; augere, excrescere, exuberare, grandescere, ingrandescere, pergrandescere Cn (18) : Mącz 20b; O ktoby fie chciał przypátrzyć iáko fie z łálki Páńlkyey iuz pomnaża tych wiele krolow świętych/ kthorzy [...] bárzo iuz máią w nienawiści tę márną bestią *RejAp* 146; iáko káždemu w grzech vpáđłemu/ iuz były zállepione oczy iego/ co dáley tho więcey pomnążáły fie grzechy iego. *RejPos* 322v; áczkolwiek naymocnieyŕze kłiążetá tego ŕwiátá przelládownáli ogniem y mieczem Kościoł Páná Kryśtułow/ wŕzákze on przedię zwycięcá zośtał/ owŕzem co dáley tym więcey fie pomnążał y ŕławnieyŕzym fie śtawáł *RejPosRozpr* c3v; miáłto [*Jerolimá było*] pobudowáne/ ktore fie teŕz znácznie pomnążáło áż do onego ośtátecznego zborzenia iego. *CzechRozm* 165v; *CzechEp* 138; *Calep* 855a; Bráćia/ powinniŕmy Bogu záuŕwe dziękowác zá was/ [...] iz fie bárzo pomnaża wiárá wáŕzá/ y obfituie miłóść káżdego z was *WujNT* 2.*Thess* 1/3; *PowodPr* 56; *SkarKaz* 420a; A izby ten ŕkARB Rzeczypośp: y łam przez fie pomnážác fie mogł/ tedy y to podobno nie zdroŕnaby rzecz byłá *VotSzl* D4.*

pomnażać się czym (1): *KuczbKat* 180 *cf W porównaniu.*

pomnażać się między kim (1): Z czáŕem wkradáł/ y pomnążáł fie ten bład między ludźmi/ bo ludzie záuŕwe ŕklónnieyŕzy do wymyśłow/ niŕz do prawdy. *NiemObr* 148.

pomnażać się w kim, w czym [= w społeczności] (1): á żeby fie w onŕm [*lege: onym*] ludu/ zá nim chodzącym [!] więtŕze nábożeńłtwo pomnážáło: náprzod miáł z łobá wiele kapłanow/ do ŕłuchaniá ŕpowiedzi: ktorzy mu teŕz y v Mŕzey ŕłużyli. miáł y orgány áby ochotniey przy ŕłuŕbie Boŕzey łtáli. *SkarŻyw* 309.

W połączeniu szeregowym (1): Obácz/ iz kościoł y Ewángelia Páná Chriśtułowá iuz ná on czás byłá ná wŕzytkim ŕwiecie/ y co dzień to więcey rośłá/ pomnážáłá fie y owoc przynośiłá. *WujNT* 696.

W porównaniu (1): iáko ciáło nietylko ŕie pokármem przyrodzonym záchowywa/ ále teŕz pomnaża/ y łmák wltáwicźnie nowá z niego rośkofs z wdzięczność poymuie: ták thez pokarm ŕwiętego Ciáłá Páńłkiego/ nietylko duŕżę pośila/ ále iey teŕz mocy przydawá *KuczbKat* 180.

W charakterystycznych połączeniach: pomnażać się bardzo, co dalej to (tym) więcej (2), *aż do końca, sam przez się, wielce, zawsze, znacznie* (2).

Zwrot: »w liczbie się pomnażać« (1): rácz dodác Boŕskiey pomocy twey/ [...] áby [...] czeladká twoiá/ w liczbie/ y v ciebie w zaŕłudze/ znácznie fie pomnážáłá. *LatHar* 352.

Szereg: »owoc przynosić i pomnażać się« (1): [Ewanieliją] przyzła do was/ iáko y ná wýztkim świcie ieft/ y owoc przynosi/ y pomnaża się [et fructificat et crescit] WujNT Col 1/6. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

Przen (1) : A vćiekáli teź pierwey od rozmáitości Antychriftowfkich íekt/ w ktorých się [Antychryst] zázwdy pomnaża/ y przez ktore łowo Boże tłumí y nízczy CzechEp 358.

2. Powiększać, rozwijać coś w sobie; mieć czegoś coraz więcej; crescere, proficere Vulg; augere Modrz (28) :

pomnażać się czym (1): Dziecię roíło/ y pomnażało się Duchem/ pełne mądrości/ y łáfká Boża była w nim [Vulg Luc 2/52]. LatHar 531; [BudArt G3].

pomnażać się w czym (28): Ítąd że [z pracowitości i modlitwy] się tím więcej w vczynekach dobrich íj w miłoci bożé pomnażała OpecŻyw 2v; ábyśmy prawdę czyniąc [...] to yeft/ vprzeymye fyé íprávuyąc w miłoci przeciw bogu y bliźnyemu/ pomnażáli fyé we wślem dobrym/ w zgodzye á w yedności kołcyoła Kryftułowego KromRozm III H2v [idem] H3v; A Menelaus trwał przed się ná vrzędzie onym/ prze niektórych potentatow á mocnych panow łákomftwo: pomnażáiąc się we złości/ y w zdrádach przeciwko mieřzczánom. Leop 2.Mach 4/50; BibRadz II 108a marg; S tego piłmá Kościoł Powłzechnv powinien się w obyczáioch y w rzádzíe dobrym pomnażać WujJudConf 29v; RejPosWstaw 22; CzechRozm 214v; Niechayże tedy ten íkutek będzie mieřzkánia w ípołku Rzeczypołpolitey/ áby wýztycy obywátele ízczęfliwie/ to íeft (iáko Cicero wykłáda) vcźciwie á dobrze żyć mogli/ áby się w dořtoyności y w pożytkach pomnażáli ModrzBaz 3; zakonnikiem w onymże kłáźtorze zořtáło ono pácholę: pomnażáiąc się w pokorze y pořlufzeńftwie/ y w miłoci v wýztkiey bráćiey. SkarŻyw 184, 328; NiemObr 78, 79, 80, 81, 102; ArtKanc P5; łóńce/ im więcej ku gorze pořtępuie/ tym się więcej pomnaża w światłóci y gorácości: nie ízby łámo w łobie iáśnieyřze y ciepleyřze było: ále íz się więcej moc íego pokázuie. WujNT 201, 201, Xxxxx4v; PowodPr 3. Cf Zwroty. [Cf teź 1. LatHar 352.]

W charakterystycznych połączeniach: pomnażać się w chrystyjaństwie, w Chrystusie [= w znajomości Chrystusa], w cnotach (3), w dostojności, w Duchu Św., w gorácości, w jedności, w łasce (5), w mądrości (7), w miłoci (2), w obyczajach dobrych, w pokorze, w pořluszeństwie, w pożytkach, w rzádzie dobrym, w światłóci, we wszem dobrym, w zasłudze, w zdrádach, w zgodzie, w złości, w znajomości słowa bożego; (co dalej) tym więcej się pomnażać (3).

Zwroty: »pomnażać się w lećiech« = proficere aetate Vulg [szyk zmienny] (4): Pan Iezus pomnażał się w mądrości/ w lećiech/ y w łáfcie v Bogá y v ludzi [Vulg Luc 2/52]. LatHar 554 [przekład tego samego tekstu (2)] 532; WujNT Luc 2/52; Rość Iároyřiu namířzy/ w lećiech się pomnażay/ A vćiechy z lat młodych Rodzicom przymnażay. SkorWinsz A3v.

»pomnażać się we wzroście, [wzrostem]« (5): CzechEp 347; NiemObr 144; A Iefus się pomnażał w mądrości y we wzroście (marg) ábo, y w lećiech. (-)/ y w łáfcie v BOgá y v ludzi [Et Iesus proficiebat sapientia et aetate et gratia apud Deum et homines]. WujNT Luc 2/52; [Iefus pomnażał się [!] mądrością y wzrořtem BudArt G3]. [Zawsze przekład tego samego tekstu.]

3. Doskonalić się, zmieniać się na lepsze (1) :

Szereg: »rość i pomnażać się« (1): wiara prawdziwa w Jezusa Chrystusa/ ta ielt/ przez którą weń wzięci będąc rościmy y pomnażamy się/ na podobieństwo jego *NiemObr* 10.

Synonimy: **1.** czynić się, narastać, przybywać, rozrastać się, rozszerzać się, sporzyć się, szerzyć się, wzmacniać się, wzmacniać się, zamagać się; **3.** polepszać się.

Formacje współrdzenne cf MNOŻYĆ.

Cf [POMNAŻAJĄCY SIĘ], POMNAŻANIE

LW